

Minnesanteckningar samverkansgruppsmöte 2015-11-27

Årets sista Naturens år-möte hölls hos Studieförbundet, Långholmsgatan 27, Stockholm. Till mötesanteckningarna hör ett separat dokument med deltagarnas idéer och önskemål om nätverkssamarbetet. All dokumentation från mötet finns även på [Naturens års webb](#).

1. **Mötet inleddes** med ett kort intro av CNV. Studieförbundets förbundschef Johnny Nilsson hälsade välkomna och berättade om Studieförbundet. En stor del av folkbildningen handlar om natur, miljö och ungdomar. Civilsamhället har en viktig roll i dessa tider av stora förändringar. Studieförbundet har en viktig infrastruktur eftersom man arbetar med föreningar över hela landet – man har personal och lokaler överallt. Vägen in i föreningslivet är en viktig del i att komma in i samhället, sociala nätverk.
2. **Studieförbundets arbete med asylboenden.** (Karin Ekermann, utvecklingsledare inom mångfalds- och tillgänglighetsfrågor var sjuk). Annika Stigmark berättade om studieförbundets regeringsuppdrag att bedriva verksamhet på asylboenden som en viktig och spännande breddning av Studieförbundets folkbildningsuppdrag. Annika gav exempel på projekt från hela landet. Många handlar om natur, trädgård/odling, allemansrätt. Projekten ger språk och sociala nätverk, men också kunskap (tex nämndes vikten av att lära sig vilka svampar som är giftiga/ofarliga i ett nytt land. I Sverige är nyanlända personer från andra länder tydligt överrepresenterade bland förgiftningsskador av svamp). [Greenteam](#), ett samarbete med friluftsförbundet och naturorganisationer som tex SNF, Friluftsförbundet, Håll Sverige rent, STF, Jägareförbundet, mfl., används som metod för folk som inte har vana av att vara ute i naturen eller av föreningsliv, inkl asylsökande. *Älskade barn* för föräldrar i ett nytt land, är ett annat verktyg i verksamheten med asylsökande.

Diskussion och övriga aktörers aktiviteter för nyanlända:

- [NRM](#) – på svampaktiviteter deltar många nysvenskar. I ett lyckat projekt lät en lärare från Konstfack/Blackebergs gymnasium barn från olika länder måla tavlor som beskriver djur. Det blev ett vernissage med 40 tavlor, 30 olika nationer. Jättefin utställning! Mycket stolta barn. Enkelt för NRM.
- [Hembygdsföreningarna](#) är engagerade lokalt. Det blir ett mer långsiktigt arbete när personerna fått en boendeort. Samarbeten med SFI.
- [WWF](#) har ett pilotprojekt i Tensta, där man vill ha ett samarbete kring klimatsmarta innovationsidéer.
- [Skogsstyrelsen](#) får tankar om att tex. Skogen i skolan har väldigt bra material som vore utmärkt att översätta.
- *Tips!* Flera nätverksmedlemmar tipsar om att [Håll Sverige rents allemansrättsmaterial](#) finns på olika språk och är mycket användbart. För att ta fram materialet har [Håll Sverige rent](#) använt fokusgrupper och kommunikatörer som är experter på olika kulturer. Man har arbetat med sociala medier och sponsrade inlägg – spännande! Samarbete med Studieförbundet.
- [Uppsalastiftelsen](#): Naturskolorna har en viktig uppgift, liksom Öppna förskolan: det är lättare att mötas när man träffas utomhus.

Naturens år

- Naturskoleföreningen gör ett upprop till alla naturskolor. Man har också ett mycket bra läromaterial, *Att lära in ute*, som om det översattes borde vara mycket funktionellt även i dessa sammanhang. Materialet har många av de egenskaper som efterfrågats här idag – det är praktiskt inriktat och har koppling skola- naturaktivitet.
- **Materialbrist för målgruppen! Kan detta nätverk samla exempel, göra en tipskatalog?** Det är svårt att hitta bra material som
 - 1.) man kan ta med sig ut
 - 2.) är bildbaserat!
 - 3.) är dubbelspråkigt, tex somali – svenska.Det finns mycket bra material för barn, men inget som har bildspråk anpassat för textensamkommande killar i tonåren.
- Koppling natur – friluftsliv – folkhälsa är viktigt!
- Hur når vi natur-/friluftsföreningar nyanlända ungdomar (eg. alla ungdomar)?
 - Här finns mycket att lära av idrottsföreningar: De finns nära skolan, aktiviteter sker ofta direkt efter skoldagens slut i skolans lokaler eller anslutning till skolan.
 - Upplandsstiftelsen samarbetar med Scouterna som har tätortsnära kopplingar och liknande, goda kontakter med skola och barn.
 - Jägareförbundet - Tamisha Kindberg som har vunnit pris för sitt arbete med nyanlända ungdomar, säger ”Som ny i ett land upphör man att vara individ och blir invandrare. Man måste få fortsätta vara individ.” (Dvs fortsätta med sina intressen etc.) Detta gäller inte enbart ungdomar. [Artikel i Aftonbladet \(2012-08-19\)](#).

3. **Övning: ”Hur kan vi göra nätverksarbetet ännu mer värdefullt?”** [Se separat dokument](#) (under Mötesanteckningar).

Deltagarna rangordnade önskemål som angetts i samband med tidigare möten.

På postits svarade alla på:

- a.) I vilka frågor skulle du vilja ha stöd av nätverket?
- b.) hur skulle det kunna gå till? (Vad behöver du?)

Några gemensamma intresseområden framträder, t.ex. integration, kommunikation av ekosystemtjänster, nätverk-relationsbyggande mellan organisationerna, omvärldsbevakning, att ta fram/samla material och utbyta erfarenheter inom olika områden. Det gavs många intressanta förslag på samarbeten, aktiviteter och innehåll i kommande nätverksmöten.

4. **”Runda” - På gång i nätverket!** (NB Ø Tips/samarbete)

Studiefrämjandet – under 2016 en stor satsning på Jägarskolan tillsammans med Jägareförbundet. (Anses vara ”bästa naturutbildning” i Sverige). Kampanj fa stävja konkurrens från quickfixföretag. Målgrupp ffa kvinnor och unga, nya för jägarsammanhang.

Guideutbildning för nautrumpersonal tillsammans med CNV.

Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik – Har i uppdrag från Uppsala Universitet att arbeta mot skolan. Tidning, webb, [läsårskalender i samarbete med forskningsstationer](#).

Naturskoleföreningen – förskola och grundkola kommer 1 dag/läsår (4 dgr/vecka tar man emot klasser), ca 50 000 lärare i landet fortbildas i biologi. Idé: Skulle kunna göra ett temanummer av *Bladet* om hur naturskolor arbetar med ekosystemtjänster. Kan icke-medlemmar använda tidningen? undrade övriga aktörer. Svar: Bli gärna medlemmar! Ev kan Naturskoleföreningen också göra en extra tryckning och skicka ut till icke-medlemmar. Ska ta upp detta i styrelsen.

ArtDatabanken – Artfakta på nätet, Rödlistan, Sv. LifeWatch, Analysportalen, Artportalen in i ny fas i jul. Arbetar även med att sprida information om rödlistade arter till skogsägare, via Mina

Naturens år

sidor uppmuntras skogsägare att vara uppmärksamma också på vad som finns runtomkring egna ägor. Flora och fauna 20 april, tema ej bestämt - Nominera gärna till [Artdatabankens naturvårdspris!](#)

➤ *Tips/samarbete.* Det finns stor potential i mässor som tex SkogsElmia! Här kunde man gärna samarbeta flera aktörer kring ett gemensamt budskap att värna om naturen. Kontakta Anette Håkans om intresserad!

Hembygdsföreningen – 100 årsjubileum tema berättande. Mycket aktiviteter kring detta tema + även internt arbete kring självbild, vilket kommer att påverka framtida aktiviteter. Ser bla över vilken roll H. kan spela i situationer med nyanlända. Nyckelordet är ”mötesplatser”. För barn och unga arbetar man med Ung hembygdsambassadör.

WWF – [Rör inte EUs naturvårdslag](#), #NatureAlert. Tillsammans med SNF och BirdLife Sweden försöker man driva på Ty, It, Fr för att inte befintlig naturlagstiftning ska rivras upp. Detta skulle förstås ha bäring på svensk naturvård.

➤ *Tips/samarbete!* Vill ha med fler organisationer på tåget!

Klimatmötet i Paris. 2016: Hav och världsarvsområden viktiga teman.

STF – Vattenvård, underhåll av vandringsleder, integration viktiga teman. [Tillsammans](#) – ett projekt för unga tjejer med olika bakgrund har vunnit UGGLEPRIS.

➤ *Tips/samarbete!* Ekosystemtjänster är viktiga även för vandrare: Paketering och konceptualisering är viktigt, hur gör man det? Ett stort intresse finns, vad kan man göra mer? Vill gärna diskutera detta vidare.

Skansen – ekosystemtjänster in i programarbete och skolor under 2016. Östersjöcentrum ska vara klart 2017, vänder sig mycket till skolor.

Svenska botaniska föreningen – På begäran utökas Vårkollen 2016 med en fredag för att skolor ska kunna medverka. Floraväktarna blir mer publikt. Ny litteratur under 2016: Din guide till botaniken och 2 landskapsfloror: Gästrikland, Gotland.

Håll Sverige rent – Satsning på Allemansrätten med olika

kampanjer/kommunikationssatsningar mot: Barn och unga (när 3000 skolor), nyanlända, utländska besökare (viktig samverkan med tex Visit Sweden), aktiva i naturen (”organiserat friluftsliv”, här samarbetar man tex med STF, En svensk klassiker).

Upplandsstiftelsen – Ny bok och kartor för Upplandsleden. Målgrupp för leder:kvinnor 40 – 45 vandrar mest. Folkhälsa är ett annat viktigt tema. Tillgängligheten måste bättras: handikappanpassningar har skett, men folk kommer ej ut: tex har vandringsleder sällan en exakt adress, vilket Färdtjänst kräver.

Utflyktsprogram 2016 tillsammans med Biotopia 100 – 120 aktiviteter med många aktörer. Visas även på Landstingets tv.

Skogen i skolan – läromedel, aktiviteter riktade till lärare i 10 regioner, allemansrätt, storstadssatsning: applicera övningar och aktiviteter i storstan, Tar fram material tillsammans med SFI för nyanlända med andra erfarenheter av skog och natur.

Naturhistoriska RM – 100årsjubileum i Frescati, Årets naturfotograf i samarbete med Naturvårdsverket (utställning i februari). Ny utställning om Fossil och evolution drar publik, 80 000 elever/år. Undersöker mha fokusgrupper vad lärare behöver för att använda utställningarna på bästa sätt. Har använt NÅ-nätverket i fortbildningsaktiviteter.

Ekosystemtjänster kommer in i ett nytt lupp-projekt, liksom i Odlastaden på museets innergård. Arbetar tillsammans med CNV och Naturvårdsverket med naturumutveckling och inspirationsdag för naturumpersonal (bidrar bla med kunskap om utsällningsteknik, -produktion).

Naturens år

KSLA – har funnits i 202 år! Under 2016 planerar man att arbeta i en ny kommitté, *Ekosystemtjänster i skogen - från begrepp till värde*, för att synliggöra möjligheter och hinder för att skogens ekosystemtjänster kan nyttjas. Ett seminarium om ekosystemtjänster ”[Bruka utan att förbruka](#)” (20151104) finns på webben, föreläsningar av bla Margareta Ihse, Sverker Sörlin, Eva Thörnelöf mfl.

Naturvårdsverket –Arbete med miljömålen, klimatet kopplat till natur och naturvård, ett 20tal personer är just nu engagerade i klimatförhandlingar. På NVs hemsida kan man [följa arbetet mot ett klimatneutralt samhälle](#) i olika sektorer. Klimatklivet är ett intressant projekt. Budgeten bestäms i december. På förslag: Ökad budget för NV. Satsningar på Klimatklivet, skydd av samt åtgärder i värdefull natur, sanering förorenad mark.

5. **Naturvårdsverkets kommunikationssatsning om ekosystemtjänster.** Ulrika Hagbarth, projektledare.

Vi hoppas kunna publicera presentationen på [Naturens års webb](#), under Mötesanteckningar.

Frågor:

Hur kommer hållbarhetskriterier med i arbetet? *Vi skapar en check-/komihåglista för när i processer det kan vara relevant att tala om ekosystemtjänster. NV har också sammanställt listor på vilka ekosystemtjänster som är mest relevanta för Sveriges del. Listan är ännu ej publicerad, men till medlemmarna finns en quick-and-dirty-kopia ([arbetskopia, se webben](#)).*

Är det upp till varje vidareförmedlare att bestämma hur vi stöttar nätverksmedlemmar, för dialog, utformar material? *NV kan ej utforma allt material. Istället ser vi efter var det finns särskilt stora behov och uppmanar därefter vidareförmedlarna att modifiera utifrån egna behov.*

NV har gjort bra [infomaterial om ekosystemtjänster i skog, hav, sötvatten, fjäll](#). Kommer det fler sådana? *Inga fler är planerade just nu. En för urbana ekosystemefterfrågas särskilt.*

Finns planer på någon mer publik satsning? – *Nej, det är en av de avgränsningar vi tvingats göra.*

Kommer det att finnas officiella kategoriseringar/klassificeringar av ekosystemtjänster? *Det är svårt att göra en kategorisering som fungerar överallt. Begreppet är till för att belysa människans behov av naturen. Vi har olika behov i olika situationer och är därmed beroende av olika ekosystemtjänster. Det här går vi in på lite i [värderingsguiden](#). Beroende på vilka olika glasögon vi ser naturen med, prioriterar vi olika ekosystemtjänster (och värderar dem i olika ”valörer”). Det är därför viktigt att vara transparent med vad man gör: Vad man värderar och vilket urval man har gjort.*

Tar man med något äganderättsperspektiv? – *Nej, det är inte en ekosystemtjänst, men äganderätt och common goods-aspekter kan komma in i nästa steg (när tex myndigheter saktar ställning till en förfrågan, eller i en exploateringssituation etc.)*

Om detta arbete implementeras, hoppas ni på mer interaktion och samverkan (mindre stuprörstänkande mellan olika sektorer)? – *Vi uppmuntrar till samverkan inom länsstyrelser, kommuner osv.*

Vilken roll kommer den monetära värderingen att få? – *Svårt att säga. Det är väldigt svårt att göra monetära värderingar. De tyckas lätta att använda för att argumentera med tex ekonomer, men detta kan slå fel. (Ger exempel på om man vill uppskatta värdet av rent vatten i en sjö endast utifrån markvärdet på en sjönära tomt. I monetära värderingar krävs så många förenklingar att det blir enkelspårigt. Alla värden tas inte med).*

6. Nudging! Niklas Laninge, Psykologifabriken.

Hur hjälper vi folk att ta rätt beslut i komplexa valsituationer? Se "[Beteendekonomi Naturens år](#)" (under mötesanteckningar).

- Beteendekonomi – Kahneman och Tversky ansåg att människor gör systematiska tankefel: Det subjektiva värdet av en förlust (svedan vid förlust) upplevs som betydligt större än sötman av en vinst.
- Identifiera nyckelbeteende (specifikt, observerbart, inte en tolkning)
- Minska friktionen för människor att ta rätt beslut (Önskat beslut kan tex sättas som default istället för ett aktivt val, osv)
- Sociala bevis – vi tenderar att göra som majoriteten gör, vi vill tillhöra en grupp. Se [Asch conformity test!](#)
- Skapa förankringspunkter.

Fri kurs på nätet – [Hacking Human Nature for Good](#).

7. Utvärdering naturens år 2015

En enkät skickas ut digitalt till alla nätverksmedlemmar inom kort. Vi ser gärna att alla – även de som inte har möjlighet att närvara på mötena – svarar för att ge input till nätverkssamarbetet.

8. Nästa möte 5 februari, 2016. Håll datumet! Mer info kommer inom kort.

Övrig mötesplanering: Ett av mötena 2016 skulle kunna förläggas till Tåkern. Ett besök i brandområdet i Västmanland vore också intressant tycker flera medlemmar. WWF, Svenska botaniska föreningen och STF har kontakter på orterna. I princip anses 1 möte på annan ort än Stockholm/en gemensam resa + resten i Stockholmstrakten vara lagom. Vi återkommer om detta.

Anteckningar

Lena Malmström, CNV

Naturens år

Deltagare

1. Claes Enger	Naturhistoriska riksmuseet
2. Anna Steinwall	Skogen i skolans nationella kansli
3. Stina Söderqvist	Naturvårdsverket
4. Karolina Vessby	Upplandsstiftelsen
5. Anna Grundén	Håll Sverige rent
6. Berit Oscarsson	Naturvårdsverket
7. Maria van der Wie	Svenska botaniska föreningen
8. Ulrika Westling	Naturvårdsverket
9. Tommy Lambrell	Skansen
10. Matilda Qvarnström	Skansen
11. Torbjörn Hegedüs	WWF
12. Viktoria Hallberg	Sveriges hembygdsförbund
13. Anette Håkans	Artdatabanken
14. Johan Samuelsson	Artdatabanken
15. Mats Wejdmark	Naturskoleföreningen
16. BrittMarie Liedesten	Nationellt resurscentrum för biologi och botanik
17. Annika Stigmark	Studiefrämjandet
18. Maria Lidberg	Svenska turistföreningen
19. Birgitta Naumburg	Kungliga skogs- och lantbruksakademien
20. Ulrika Wrenfeldt	Studiefrämjandet
21. Yvonne Andersson	Studiefrämjandet
22. Lena Malmström	Centrum för naturvägledning

Viktiga datum 2016

1 januari	Sveriges hembygdsförbund: Alla kan bidra med berättelser på www.minnen.se/motesplatser ,
5 februari	Nätverksmöte 1:2016 Naturens år
10 februari	Klimatforum, Naturvårdsverket
13-14 april	Tankesmedja för friluftsliv, Djurönäset. Naturvårdsverket mfl.
20 april	Flora och Fauna konferens, Uppsala. Artdatabanken
21-24 april	Nordiska Trädgårdar, Stockholmsmässan Svenska botaniska föreningen
27-28 april	Miljömålsdagar Länsstyrelsen
19 juni	Vilda blommornas dag, Svenska botaniska föreningen
3 juli	1000 trädgårdar, Svenska botaniska föreningen
<u>Övrigt</u>	
29 aug – 1 sept	EcoSummit 2016 , Montpellier, Frankrike. Ekosystemtjänster är ett tema.
1 – 10 sept	IUCNs världskonferens , Hawaii, USA